

**CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE
RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID**

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Advies nr. 60

**Voorontwerp van ordonnantie betreffende het Brussels
Dierenwelzijnwetboek**

De Raad voor Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (RWB) is een adviesorgaan van de Brusselse Regering. Deze raad bestaat uit vertegenwoordigers van universiteiten en hogescholen, werkgevers, werknemers en collectieve onderzoekscentra van het Gewest.

Dit advies werd opgesteld door de werkgroep 'Dierproeven' van de RWB-BHG. De werkgroep bestond uit Carine Lambert (Essencia), Jacobus Boonen (VUB), Wito De Schrijver (VUB), Eline Menu (VUB) en Patrick Di Stefano (ULB). Het advies werd op 6 oktober 2023 door de Raad aangenomen.

CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Behoud van de besluitvormende rol van de lokale ethische commissies (artikel 10.17) en vergoeding

De lezing van artikel 10.17, paragraaf 2, in samenhang met artikels 10.24 en 12.1, paragraaf 3, punt 3, doet uitschijnen dat de Regering de verantwoordelijkheid voor het verlenen of weigeren van een vergunning voor een project na een passende beoordeling zou kunnen delegeren aan een andere 'bevoegde overheid' dan de lokale ethische commissie. Alleen de lokale ethische commissies, die bestaan uit een groep deskundigen met een breed scala aan specifieke en gespecialiseerde multidisciplinaire vaardigheden, erkend door de Europese Commissie en aanwezig in de drie gewesten, beschikken echter gezamenlijk over de noodzakelijke vaardigheden om projecten te beoordelen en goed te keuren na grondige analyse, met inachtneming van de door de Richtlijn opgelegde termijnen (40 dagen), wat cruciaal is voor onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten.

Het is daarom essentieel om de besluitvormende rol van deze lokale ethische commissies te behouden.

We vragen dan ook artikel 10.17, paragraaf 2 te wijzigen en er de besluitvormende rol van de lokale ethische commissies uitdrukkelijk in te vermelden, in overeenstemming met het systeem dat momenteel van kracht is.

Bovendien dringen we erop aan dat **de beslissingstermijn van de vergunningsprocedure**, zoals opgelegd door de Europese Richtlijn (40 dagen), ook opnieuw wordt bevestigd (in overeenstemming met artikel 23 van het KB van 2013).

Ten slotte voorziet het voorontwerp in de invoering van **een door de administratie ingesteld vergoedingssysteem dat ongetwijfeld de vooruitgang van het wetenschappelijk onderzoek aanzienlijk zal belemmeren.**

Gezien het aantal dossiers dat in het Brusselse Gewest wordt onderzocht, zullen de kosten voor het onderzoek van een aanvraag onbetaalbaar zijn als men de financiële inkomsten van deze maatregel wil gebruiken om ambitieuze projecten in het Gewest te financieren. Er is niet genoeg informatie hierover.

Daarnaast zou het aantal dieren per project een van de criteria kunnen zijn om de kostprijs voor het onderzoeken van een dossier te bepalen. Het is waarschijnlijk dat deze maatregel indirect zal helpen om het aantal dieren dat voor Onderzoek wordt aangemeld te verminderen. Deze aanpak zou niet nauwkeurig zijn. In feite is de invoering van het begrip 'vermindering' door de ethische commissies bedoeld om, om statistische redenen, te vragen dat het juiste aantal dieren wordt geregistreerd om de gestelde wetenschappelijke vraag te beantwoorden, niet een zo klein mogelijk aantal zonder wetenschappelijke rechtvaardiging.

CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Deze extra kosten zullen ook een probleem vormen voor de dynamiek van het onderzoek in het Brussels Gewest, aangezien dierproeven de wetenschappelijke gemeenschap en de overheden die dit onderzoek subsidiëren nu al miljoenen euro's kosten. Inclusief de enorme bedragen die worden vrijgemaakt voor het handhaven van de optimale normen voor accommodatie, voedsel, zorg, toezicht, administratieve opvolging, enz.

Zoals de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België *benadrukte in* haar advies van 26/03/2018 met betrekking tot hetzelfde idee voorgesteld door het Waalse Gewest (en nadien opgegeven): *'de Koninklijke Academie voor Geneeskunde verzoekt de Waalse regering om na te denken over de te verwachten kostprijs van dit decreet. Naast de € 1.035 tot € 1.500 per project die de onderzoekers betalen, kost de Nederlandse Nationale Commissie Dierproeven de overheid meer dan 1 miljoen euro per jaar.'*

Aangezien het volledige beoordelings- en vergunningsproces voor projecten door de lokale ethische commissie zou moeten worden uitgevoerd, is deze vergoeding bovendien volstrekt niet te rechtvaardigen.

Artikel 12.1, dat een begrotingsfonds voor dierenwelzijn invoert, moet daarom eveneens worden herzien. Paragraaf 3 ervan bepaalt dat 'de inkomsten van het Fonds worden gebruikt *'om de administratieve kosten te financieren die voortvloeien uit de beoordeling en vergunning van projecten in de zin van artikel 10.17. Deze administratieve kosten omvatten de kosten voor het aanwerven van personeel bij Leefmilieu Brussel voor de opdrachten met betrekking tot de beoordeling en vergunning van de projecten'*

In deze context willen we graag dat de volgende wijzigingen aangebracht worden in artikel 10.17 en artikel 12.1:

Artikel 10.17.

§ 1. Een project mag alleen worden uitgevoerd mits voorafgaande vergunning van een ethische commissie zoals bedoeld in artikel 10.22, op basis van een gunstige beoordeling van het project. De ethische commissie beslist of een project al dan niet wordt goedgekeurd en brengt de aanvrager hiervan uiterlijk veertig werkdagen na ontvangst van de volledige en correcte aanvraag op de hoogte. Deze termijn omvat de projectevaluatie.

§ 2. De Regering bepaalt:

- 1° de voorwaarden en beoordelingscriteria waaraan een project moet voldoen;
- 2° de procedures voor de toekenning, wijziging, vernieuwing, opschorting en intrekking van de vergunning voor een project;

CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

3° desgevallend bijkomende voorwaarden met betrekking tot de bestemming van de dieren die gebruikt worden in het kader van een project nadat het is afgerond. Honden en katten worden ter adoptie aangeboden als hun lichamelijke en geestelijke gezondheid dit toelaat.

4° de gevallen die aanleiding geven tot een beoordeling achteraf van een project en het opstellen van een niet-technische samenvatting. Ze kan de modaliteiten voor het opstellen van deze samenvatting en de minimuminhoud ervan bepalen.

Artikel 12.1, § 3, 3°

'3° voor de financiering van de werkingskosten van de Commissie zoals bedoeld in artikel 11.5 en voor de financiering van de administratieve kosten van Leefmilieu Brussel voor de uitvoering van de opdrachten die haar zijn toevertrouwd op grond van hoofdstuk 10, om enkel betrekking te hebben op 'de administratieve kosten en personeelskosten van Leefmilieu Brussel voor de uitvoering van de opdrachten die haar zijn toevertrouwd op grond van hoofdstuk 10'.

Transparantie (artikel 10.24)

Vanwege de gevoelige aard van deze projecten heeft de Europese wetgever specifieke maatregelen genomen om een systeem van toegang tot informatie te organiseren dat de eerbiediging van intellectuele eigendomsrechten en de anonimiteit van de gebruikers garandeert. Uitzonderingen op de openbaarheid van informatie in administratieve documenten worden dan ook strikt geïnterpreteerd en moeten expliciet zijn. Daarom vragen wij dat deze afwijking van het gezamenlijk decreet en ordonnantie van 16/05/2019 expliciet wordt opgenomen in de tekst van artikel 10.24 § 1.

In overeenstemming met het behoud van de besluitvormende rol van de lokale ethische commissies (zie hierboven) en om elke dubbelzinnigheid te vermijden, vragen we om de tekst van punt 1° aan te passen. In de huidige formulering maakt deze bepaling immers onderscheid tussen de overheid die bevoegd is voor het verlenen van de vergunningen en de lokale ethische commissies. Bovendien is het absoluut noodzakelijk dat de informatie waarover Leefmilieu Brussel beschikt uit hoofde van de opdrachten die haar zijn toevertrouwd met betrekking tot dierproeven, eveneens uitdrukkelijk beschermd wordt door de vertrouwelijkheid van de informatie.

Punt 4° van dit artikel maakt een uitzondering voor niet-technische samenvattingen en retrospectieve analyses. Hoewel de Richtlijn inderdaad bepaalt dat deze informatie openbaar moet worden gemaakt, moet dat anoniem gebeuren. We vragen daarom om deze uitzondering voor niet-technische samenvattingen en retrospectieve analyses op te nemen in de 2e paragraaf, die voorziet in de anonieme publicatie van deze documenten.

CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Ten slotte vragen we een punt 5° toe te voegen aan § 1, dat betrekking heeft op 'de verslagen opgesteld door de dierenartsen en deskundigen zoals bedoeld in artikel 10.14'.

In deze context willen we graag dat de volgende wijzigingen aangebracht worden:

Artikel 10.24.

§ 1. In afwijking van het gemeenschappelijk decreet en ordonnantie van 16/05/2019 betreffende de openbaarheid van bestuur bij de Brusselse instellingen, zijn de volgende documenten vertrouwelijk:

- 1° de werkzaamheden van de Brusselse Commissie voor Dierproeven, van de ethische commissies zoals bedoeld in artikels 10.17 en 10.22, en van Leefmilieu Brussel;
- 2° de controleverslagen van gebruikers, leveranciers en kwekers;
- 3° alle soorten technische en administratieve documenten van gebruikers, kwekers en leveranciers die informatie kunnen bevatten over de namen en adressen van inrichtingen en hun personeel;
- 4° alle soorten informatie over vergunde of niet-vergunde projecten, hun beoordelingen, experimentele protocollen en bedrijfsgeheimen;
- 5° de verslagen opgesteld door de dierenartsen en deskundigen zoals bedoeld in artikel 10.14;

§ 2. Mits de eerbiediging van de intellectuele eigendom en de vertrouwelijkheid van de gegevens gegarandeerd worden, worden de volgende gegevens op geconsolideerde en anonieme wijze openbaar gemaakt voor het hele Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- 1° de jaarlijkse statistieken over het gebruik van dieren in procedures die vallen onder de Europese regelgeving;
- 2° het aantal controles uitgevoerd tijdens het afgelopen jaar en het aantal processen-verbaal van vaststelling van overtredingen;
- 3° niet-technische samenvattingen en retrospectieve analyses;

Uitvoer

De nationale wetgeving van de uitvoerende landen erkent niet noodzakelijkerwijs de door de EU erkende methodes. Om de uitvoer van onderzoeksresultaten niet te belemmeren, vragen we dat artikel 10.7 wordt aangevuld om hiermee rekening te houden, naar het voorbeeld van het Waalse Gewest in zijn Dierenwelzijnswetboek (artikel D.68 § 1):

Artikel 10.7.

§ 1. De procedures worden tot een strikt minimum beperkt.

§ 2. Geen enkele procedure mag worden toegestaan als het nagestreefde resultaat kan worden bereikt met een andere methode of beproevingsstrategie waarbij geen

CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

gebruik gemaakt wordt van levende dieren en die erkend wordt in de wetgeving van de Europese Unie.

Voor zover het resultaat van de proef een uitvoer beoogt, is het voorgaande lid niet van toepassing wanneer de methode niet erkend wordt krachtens de nationale wetgeving van het bij de uitvoer betrokken land.

De Regering levert een bijdrage aan de ontwikkeling en validering van alternatieve benaderingen waarmee dezelfde of betere resultaten worden verkregen als met procedures waarbij dieren worden gebruikt, maar waarbij geen of minder dieren worden gebruikt of minder pijnlijke ingrepen worden verricht.

Doden

Wij stellen vast dat het ontwerp voorziet in een afwijking van het beginsel van artikel 6.1 (verbod op doden) voor proefdieren. Omwille van de samenhang zouden we graag zien dat deze uitzondering wordt opgenomen in de lijst van hoofdstukken die niet van toepassing zijn op dierproeven, vermeld in artikel 10.3, aangezien geen van de bepalingen van hoofdstuk VI van toepassing zouden mogen zijn op proefdieren, die onderworpen zijn aan een eigen regime.

Inspectie & controle van inbreuken

Er dient vermeld te worden dat enkel de gewestelijke personeelsleden **zoals bedoeld in artikel 5 § 1** van het Wetboek van inspectie, preventie, vaststelling en bestraffing van milieumisdrijven en milieuaansprakelijkheid inbreuken die verband houden met hoofdstuk 10 mogen controleren, opsporen en vaststellen. Bovendien vereisen deze inspecties een gespecialiseerde expertise, aangezien dierproeven een specifieke discipline binnen de diergeneeskunde vormen. Het is dus noodzakelijk dat deze personeelsleden naast het diploma van de dierenarts een **aanvullend getuigschrift hebben dat voldoet aan de minimumvoorwaarden voor de opleiding van proefleiders.**

Met betrekking tot de vertrouwelijkheid van de informatie vragen we om eveneens te verwijzen naar artikel 458 van het Strafwetboek.

We vragen om dit uitdrukkelijk te vermelden in de tekst van artikel 13.1, § 1, laatste lid. We vragen eveneens om het Wetboek van inspectie, preventie, vaststelling en bestraffing van milieumisdrijven en milieuaansprakelijkheid aan te passen.

Artikel 13.1, § 1, laatste lid:

'In afwijking van het eerste lid zijn enkel de met het toezicht belaste personeelsleden van Leefmilieu Brussel zoals bedoeld in artikel 5 §1 van het Wetboek van inspectie, preventie, vaststelling en bestraffing van milieumisdrijven en milieuaansprakelijkheid

CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

die dierenarts zijn en houder zijn van het aanvullend getuigschrift dat voldoet aan de minimumvoorwaarden voor de opleiding van proefleiders, bevoegd om in laboratoria begane inbreuken op te sporen en vast te stellen. Artikel 458 van het Strafwetboek is op hen van toepassing.'

Artikel 5 § 1 van het Wetboek van inspectie, preventie, vaststelling en bestrafing van milieumisdrijven en milieuaansprakelijkheid:

De leidend ambtenaar van Leefmilieu Brussel stelt de met het toezicht belaste personeelsleden van Leefmilieu Brussel aan. Ze zijn belast met het toezicht, op het geheel van het gewestelijke grondgebied, op de naleving van de verordeningen van de Europese Unie, van de wetten en ordonnanties bedoeld in artikel 2 alsook van dit Wetboek, en met de vaststelling van de misdrijven.

Onder de ambtenaren van Leefmilieu Brussel die overeenkomstig het vorige lid zijn aangesteld, stelt de leidend ambtenaar van Leefmilieu Brussel deze ambtenaren aan die de hoedanigheid van officiers van gerechtelijke politie hebben.

De bevoegdheden van officiers van gerechtelijke politie mogen enkel worden uitgeoefend door personeelsleden die de eed hebben afgelegd overeenkomstig de van kracht zijnde wetten, statuten en reglementen. Onder de personeelsleden van Leefmilieu Brussel die overeenkomstig het eerste lid zijn aangesteld, stelt de leidend ambtenaar van Leefmilieu Brussel, die in naam van Leefmilieu Brussel handelt, deze personeelsleden aan aan wie hij, onder zijn controle, de verwerking van opgeslagen persoonsgegevens delegeert.

Onder de personeelsleden van Leefmilieu Brussel die overeenkomstig het eerste lid zijn aangesteld, stelt de leidend ambtenaar van Leefmilieu Brussel, die in naam van Leefmilieu Brussel handelt, een of meerdere waterlopeninspecteurs aan belast met de controle van de naleving van de ordonnantie van 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers.

Onder de personeelsleden van Leefmilieu Brussel die overeenkomstig het eerste lid zijn aangesteld, stelt de leidend ambtenaar van Leefmilieu Brussel, die in naam van Leefmilieu Brussel handelt, de personeelsleden van Leefmilieu Brussel aan belast met de controle van de naleving van hoofdstuk 10 van het Dierenwelzijnwetboek. In overeenstemming met artikel 13.1 van het Dierenwelzijnwetboek en in afwijking van artikels 7 en 11 mogen de aangestelde personeelsleden zich niet laten vergezellen door deskundigen en mogen zij hun toezichtopdracht niet toevertrouwen aan deskundigen.

CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Sancties (artikel 13.9 en volgende)

In het voorontwerp worden alle inbreuken op hoofdstuk 10 ingedeeld in categorie 1. We willen onze bezorgdheid benadrukken, aangezien sommige van deze inbreuken voornamelijk verband houden met administratieve verplichtingen die geen gevolgen hebben voor het dierenwelzijn. We vragen daarom artikel 13.9 en volgende te herzien om een duidelijker onderscheid te maken tussen ernstige inbreuken en inbreuken van administratieve aard die geen gevolgen hebben voor het beheer van de dieren.

Taalkundige opmerkingen

Verzoeken om correctie van de Nederlandstalige versie van het voorontwerp van ordonnantie houdende het Brussels Dierenwelzijnwetboek:

- Art 10.5 § 1, 2e lid:

Procedures die in een andere lidstaat van de Europese Unie... ==> **Dieren** die in een andere lidstaat van de Europese Unie...

- Art 10.7 § 2, lid 2:

De Regering **leveren** een bijdrage aan de ontwikkeling en validering van alternatieve benaderingen ==> De Regering **levert** een bijdrage aan de ontwikkeling en validering van alternatieve benaderingen

- Art 10.7 §3 2°:

de betrokken dieren zijn **dierendie** het minst gevoelig zijn voor pijn, lijden, angst of blijvende schade ==> de betrokken dieren zijn **dieren die** het minst gevoelig zijn voor pijn, lijden, angst of blijvende schade

- Art 10.17 2°:

Zij **kan bedrag** bepalen voor de vergoeding van de vergunningsaanvraag en de wijze van inning ervan. Zij kan voorzien in vrijstellingen ==> Zij **kan het bedrag** bepalen voor de vergoeding van de vergunningsaanvraag en de wijze van inning ervan. Zij kan voorzien in vrijstellingen